

Het woord icoon wordt nogal eens gebruikt – en misbruikt – door horlogehuizen. Maar als er één horloge het predicaat iconisch verdient, dan is het wel het enige horloge dat ooit op de maan was, de Omega Speedmaster. Het verhaal van de Speedmaster begon zestig jaar geleden, maar met pensioen gaat de mythische chronograaf nog lang niet.

60 jaar Omega Speedmaster

Chronograaf op grote hoogte

De Speedmaster ref. CK 2998 was de eerste Omega in de ruimte.

Door Wijnand van den Brink »

Laten we maar beginnen met de hamvraag: wat is de belangrijkste chronograaf in de horlogegeschiedenis? De kandidaten voor deze felbegeerde, doch officiële titel zijn, behalve de Speedmaster, Breitlings Navitimer, de El Primero van Zenith, (TAG) Heuers Chronomatic en natuurlijk de Rolex Daytona. Al deze horloges lopen – als het goed is – even snel en een twist over smaak duurt te lang, dus vallen we terug op de vraag welk exemplaar het meest heeft meegemaakt. En dan heeft de Speedmaster met zijn maanbezoek een unieke troefkaart.

De eerste 'Speedy'

In 1957 presenteert Omega referentie CK2915-1, de allereerste Speedmaster. Het stalen horloge voorzien van handopwinderuurwerk is bedoeld als sport- en racechronograaf en het is tevens een zeer handig instrument voor het timen van diverse sporten tijdens de Olympische Spelen waarvan Omega sinds 1932 de officiële tijdswaarnemer is. De eerste 'Speedy' is een instrument dat tijdsbestekken met een nauwkeurigheid van 1/5 van een seconde kan bijhouden en dus uitermate geschikt voor die rol. De maan is dan nog lang niet in zicht.

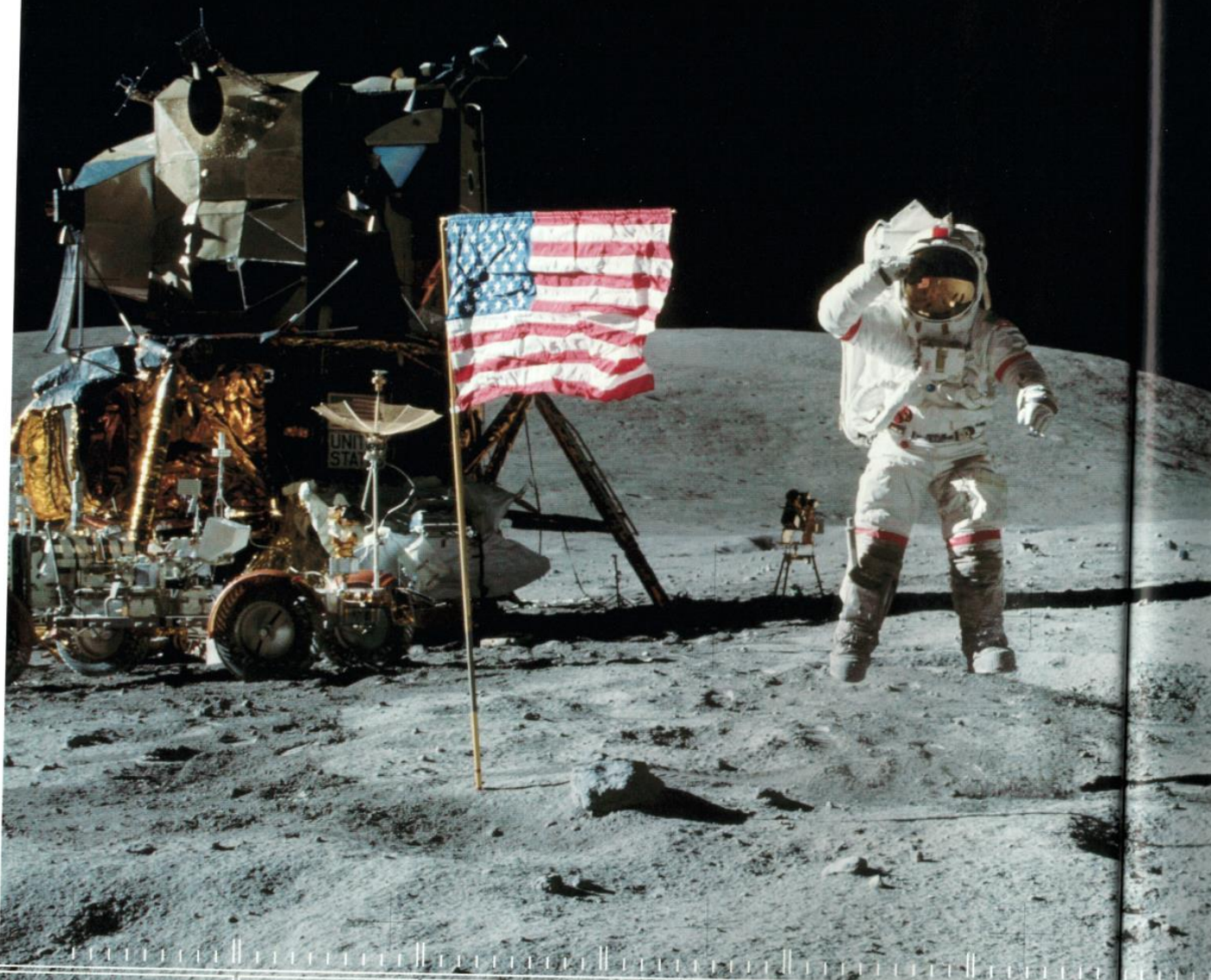
Twee astronauten merken de sportieve Speedmaster echter op

en kopen er elk eentje. Wally Schirra en Gordon Cooper zijn zo tevreden met hun Speedmaster CK2998 – die in 1959 werd uitgebracht – dat ze in 1963 tijdens de Mercury-Atlas 9 ruimtemissie hun Speedmaster dragen. NASA heeft er niets mee te maken, maar het horloge trekt wel de aandacht. Een betrouwbaar, gecertificeerd tijdsinstrument voor astronauten komt op het NASA-wensenlijstje te staan. Het horloge dient natuurlijk wel aan strenge eisen te voldoen. Om te beginnen koopt NASA chronografen van toonaangevende merken als Rolex, Breitling, Longines én de Omega Speedmaster om te kijken welke van die horloges het beste aan ruimte-omstandigheden zou kunnen voldoen. Van de zes geselecteerden valt de helft al snel af. »

51

21 juli 1969: Neil Armstrong
zet voet op de maan.

1957

*De allereerste
Speedmaster*

1965

*De Moonwatch die
op de maan was*

1968

*Eerste Speedmaster
met racing dial*

1968

Ultraman

1969

Alaska I

Goud
van

De drie overgebleven kandidaten worden aan elf verschillende gruwelijke tests onderworpen: zes schokken van 40 G, een acceleratietest van 1 G tot 7,25 G, een hoge druk van 1,6 atmosfeer gedurende een uur, een vacuümtest, functioneren in pure zuurstof, een herrietest van 130 decibel, luchtvochtigheid van 95%, extreme hoge en lage temperaturen én snelle wisselingen van die temperaturen en ten slotte vibraties variërend van 5 tot 2.000 Hz. Elf tests bedacht door raketgeleerden om ruimtereizigers een veilig instrument mee te kunnen geven op hun nog nooit vertoonde ruimtereizen. De winnaar is natuurlijk bekend; de Speedmaster blijkt de taaieste kandidaat en promoveert tot officieel NASA-astronautenhorloge.

De gestolen Moonwatch

We spoelen vooruit naar 21 juli 1969 en de Apollo 11 missie. Neil Armstrong en Edwin 'Buzz' Aldrin stapten uit hun maanlander en zijn daarmee de eerste en tweede mens op de maan. Armstrong doet dat zonder zijn Speedmaster. Zijn horloge is in de maanlander achtergebleven om dienst te doen als boordklok aangezien het ingebouwde exemplaar de geest heeft gegeven. Nadat Armstrong de maan gedurende negentien minuten helemaal voor zichzelf heeft

De 2017-variant van de allereerste Speedmaster uit 1957.

gehad, stapt Aldrin, met zijn Speedmaster over zijn ruimtepak gesps, ook uit de maanlander. De tweede man op de maan draagt het eerste horloge op de maan. Drie maanden na hun veilige terugkeer op aarde wordt het horloge van Buzz gestolen en nooit meer teruggevonden. De meest begeerde Speedmaster aller tijden is in een zwart gat verdwenen.

De trots op het Omega-hoofdkantoor in Biel moet immens zijn geweest dat hun Speedmaster met de NASA mee de ruimte in ging. Maar Omega wist in eerste instantie van niets en dus waren ze ook nergens trots op. Mensen van Omega kregen per ongeluk een foto onder ogen van

Astronaut Ed White die tijdens een ruimtewandeling in 1965 een Speedmaster droeg. Tijdens de Gemini 4 missie had hij een 'Speedy' over zijn pak gebonden. Heel pragmatisch had hij een lange nylon band gebruikt die met klittenband werd vastgezet. Die foto veranderde alles voor de directie van Omega die met terugwerkende kracht glom van trots dat zij een heus ruimtehorloge in de collectie had. En sinds de blik op de foto van astronaut White, is het woord 'Professional' toegevoegd aan de productnaam. Dat de Speedmaster Professional zoals het horloge nu officieel heet, meeging naar de maan wist Omega natuurlijk wel en sinds de geslaagde eerste missie worden op het achterdeksel de woorden 'First Watch Worn on the Moon' gegraveerd.

Pech en kunde

Het noodlot tarten is zelden een goed idee en de Apollo 13-missie naar de maan van 1970 maakt dat maar weer eens duidelijk. De reis naar de maan »

De drie overgebleven chronografen worden door NASA aan elf gruwelijke tests onderworpen

1969

Gouden herdenkingseditie van de maanwandeling

1969

Speedmaster Mark II

1973

Speedsonic

1975

Speedmaster ter ere van de Apollo Soyuz missie

1987

Speedmaster Automatic

Lees verder op pagina 54

met het ongeluksgetal loopt bijna uit op een ramp nadat een zuurstoftank ontploft en de astronauten hun toevlucht moeten nemen in de maanlander. Om terug te kunnen keren naar de aarde moet het gehavende ruimtetuig eerst rond de maan om genoeg snelheid te krijgen om vervolgens onder de juiste hoek de dampkring van de thuisplaneet binnen te vliegen. Om dat voor elkaar te boksen moet commandant James Lovell onder levensbedreigende omstandigheden op het juiste moment de raketmotoren aan- en uitzetten. De juiste timing is essentieel en dankzij de Speedmaster lukt deze gewaagde actie.

De veilig teruggekeerde astronauten zijn Omega zo dankbaar dat ze het merk een Silver Snoopy Award geven. Deze onderscheiding is een bedenkfel van NASA PR-directeur Al Chop die het een goed idee vindt dat de astronauten die als helden worden vereerd een blijk van waardering kunnen geven aan de nijvere, maar onzichtbare krachten achter de schermen; de mannen en vrouwen die de astronauten in staat stellen als helden door het heelal te schieten. En omdat Chop Snoopy leuk vindt en de tekenaar van Snoopy het goed vindt, wordt de blijk van waardering de Silver Snoopy Award.

60 jaar later

In zestig jaar passeerden heel wat Speedmasters de revue. Chronografen die onder ijzige koude moesten functioneren (Project Alaska), elektronische Speedmasters als de X33 en allerlei re-edities en hommages. De zestigste

NEDERLANDSE 'SPEEDY' VOOR DE DINSDAG

De Omega Speedmaster is een horloge dat fanatieke fans heeft. Robert-Jan Broer is zo'n fan. Hij is ook de oprichter van fratellowatches.com en de bedenker van Speedy Tuesday op Instagram. Elke dinsdag regent het daar foto's van liefhebbers en eigenaars van Speedmasters die hun 'Speedy' willen delen met de wereld. Op Instagram zijn er ten tijde van dit schrijven 52.968 speedytuesday hashtags, heeft het account Speedy Tuesday 5.471 volgers en natuurlijk is er de gelijknamige webpagina. Het succes en de liefde voor de chronograafontgving Omega niet en samen met Broer ontwikkelde het merk een speciale Speedy Tuesday 'Speedy'. Het horloge is gebaseerd op een 'Project Alaska'-model uit 1978. De 42 mm

stalen kast is geheel gesatineerd, de wijzerplaat is een 'reverse panda' (witte subdials op een donkere wijzerplaat in plaats van zwart op wit als bij een echte 'pandadial') en de subdials zijn ruim voorzien van Superluminova. Toen Omega besloot de 2012 exemplaren op internet aan te kondigen en te gaan verkopen voor € 5.300 was de hele voorraad na vier uur uitverkocht. Dat is echte (horloge)liefde.

verjaardag wordt dit jaar gevierd met een zeer getrouwe hommage aan het origineel uit 1957. Alles begint met de kast. Die is niet aangepast naar moderne maatstaven en dus geen opgeblazen 42 mm, maar de oorspronkelijke 38 mm. Ook de bandaanzet is exact hetzelfde; recht-toe-recht-aan en niet de kromme liervormige lugs van latere modellen. Ook de lunette heeft net als het origineel een geëtsde tachymeterschaal met het woord 'tachymètre' op z'n Frans.

De wijzerplaat is een ander verhaal. Het origineel – de bruinzwarte wijzerplaten van vintage Speedmasters worden 'tropical dials' genoemd – had lichtgevende elementen van het radioactieve radium, een materiaal dat om die eigenschappen niet langer gebruikt mag worden. Het radium verkleurde langzaam maar zeker in een gloedvolle beige tint en de originele wijzerplaat waarop de lichtgevende indexen werden geplaatst verloor langzaam maar zeker zijn diepzwarte kleur door de invloed van licht. Het radium is tegenwoordig beige Superluminova – ook op de zogenaamde *broad arrow* wijzers – en de wijzerplaat is alvast licht voor gekleurd. Net als het origineel is op de wijzerplaat een opgelegd Omega-logo geplaatst en de Omega Speedmaster-handtekening is in het originele lettertype.

De Silver Snoopy Award is een blijk van waardering voor de mensen achter de schermen

1987

Staal met gouden model exclusief voor de Italiaanse markt

1991

Perpetual Calendar

1995

Jubileummodel Apollo 13

1996

Racing Schumacher

1997

The Golden Panda

Vervolg van pagina 53

Zicht op de aarde
vanaf de maan.

De dit jaar uitgebrachte Speedmaster 1957 is net de CK2915-1 van vroeger, maar op sommige punten ook helemaal van vandaag. Het originele kaliber 321 is niet meer aan boord, dat is vervangen door het sterk geëvolueerde chronograafkaliber 1861. Ook de band is geen pure reproductie. Het uiterlijk misschien wel, maar de constructie is meer solide en rammelvrij. Voor wie oog heeft voor details, en welke rechtgeaarde horlogeliefhebber heeft dat nou niet, is er een klein verschil te ontdekken, maar eigenlijk alleen als je de wijzerplaten naast elkaar houdt. De woorden 'Swiss Made' staan namelijk boven de minutenaanwijzing in plaats van eronder zoals op het origineel.

Ruimhartig gelimiteerd

Omega en gelimiteerde aantallen, het blijft iets wonderlijks. Van het zestig-jarig jubileummodel van de Speedmaster wordt een 'gelimiteerd' aantal van 3.557 stuks geproduceerd. Dat is heel wat. Gelukkig maar, want dat betekent dat veel liefhebbers van de Speedmaster nu de kans hebben het 'origineel' te dragen. In het geval van het echte origineel is dat voorbehouden aan slechts een zeer gering aantal gefortuneerden. De veiling van een CK2915-1 in 2015 bij Christie's in New York leverde een record-bod van € 137.000 op; de hoogste prijs aller tijden voor een Speedmaster. De hereditie van de CK2915-1 kost net geen € 7.000 en dat is inclusief de retrostijl doos met daarin zowel een nylon NATO-band als een lederen exemplaar. **TEMPUS**

2003

Snoopy

2008

*Olympische Spelen
van Beijing*

2014

*Keramische Dark
side of the Moon*

2015

*Silver Snoopy
Award*

2017

*Nieuwe Speedmaster
Automatic*

